

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА
Београд, Влајковићева 3
Број: 7-00-55/2019-04
Датум: 16.12.2019. године

САВЕТ ЗА ШТАМПУ
Београд, Француска 5/7
Датум: 24 DEC 2019
811 2019

САВЕТ ЗА ШТАМПУ
-Комисија за жалбе-

11000 Београд
Француска 5/7

Предмет: ЖАЛБА

У складу са чланом 19. Статута удружења „Савета за штампу” и члана 2. Пословника о раду Комисије за жалбе, Министарство културе и информисања подноси жалбу поводом објављивања више текстова у дневним новинама „Блиц”, због грубог кршења одредаба Кодекса новинара Србије.

Дневне новине „Блиц” су у издању од 29. новембра 2019. године, на десетој страници, објавиле медијски садржај под насловом: „ДОК МИНИСТАР ОДУГОВЛАЧИ, ПРИНЦЕЗА И ЋЕРКА РАДЕ ШТА ХОЋЕ” и поднасловом: „Министар културе Владан Вукосављевић одуговлачи посао повраћаја државне имовине и избегава прецизне договоре о стању скупочених уметнина које породица Карађорђевић покушава да присвоји. С друге стране, на двору је нервоза, а пали су и откази” (прилог 1.). У тексту се налазе питања која је новинарка, Жељка Јевтић, поставила Министарству културе и информисања и објавила достављене одговоре изузев одговора на једно питање. Тај део текста гласи: „Министарству смо упутили питање и о окончању посла једне од радних група која је формирана да се бави сликама. Кажу да је посао окончан. Питали смо шта је закључак и из одговора Министарства сазнали исто што и пре – ништа! По ко зна који пут одговор је да су чланови радне групе доставили министру извештај.” Новинарка је ускратила читаоце дневних новина „Блиц” за одговор на постављено питање, иако га је имала, чиме је допринела да читаоци формирају погрешно мишљење да је целокупан рад радне групе фингиран и да су они требали помоћи Министарству културе у стицању услова за отуђење државних уметнина. Доказ за то је одговор на питање новинарке

дневних новина који је упућен 12. новембра 2019. године као и одговор на истоветно питање новинарке који јој је упућен 28. новембра 2019. године (прилог 2. и 3.). Питање које се овде намеће је из којих разлога није искоришћен један одговор, који је на постављена питања достављен 12. новембра, док су одговори на преостала три питања презентовани читаоцима дневних новина? Такође је непознат мотив због чега се након постављеног истог питања и добијања истоветног одговора констатује да се „ништа није сазнало”? У прилогу основи сумње да је новинарка, из њој знаних разлога, више пута постављала иста питања достављамо и допис Министарства културе и информисања под називом: „Допуна информација” од 29. октобра 2019. године у коме се на јасан начин објашњава хронологија формирања и рада радних група које је формирало Министарство културе и информисања (прилог 4.). Мишљења смо да се из поменутог текста као и одговора достављених на постављено питање могао извући некакав закључак, по цену да он буде и погрешан, али да се није могло рећи да се ништа није сазнало.

Дневне новине „Блиц” су у издању од 8. децембра 2019. године, на једанаестој страници, објавиле медијски садржај под насловом: „КАРАЋОРЂЕВИЋИ ТРАЖЕ СЛИКУ ОД МУЗЕЈА, ДА БИ ОДЛОЖИЛИ ВРАЋАЊЕ ВРЕДНИХ ДЕЛА” и поднасловом: „Караћорђевићи су коначно, после скоро две године, пристали да врате вредне слике које припадају Народном музеју. Комисија је договорила примопредају. Ова вест звучи правично. Проблем је, међутим, огроман – ово је полуистина” (прилог 5.). Новинарка је у даљем тексту оправдано изнела дилему: „Шта је истина? Укратко – новоформирана комисија која је требало да посредује у враћању слика утврдила је да слике јесу део културног добра којим управља Народни музеј и да треба да буду враћене. Међутим Караћорђевићи, изнова, супруга престолонаследника Катарина и њена ћерка из првог брака Алисон, у договору са министром Вукосављевићем убацују шесту слику у причу, коју треба њима да врати музеј. Шеста слика „улетела” је после две године у причу крајем ове недеље, дакле, буквално пре два, три дана.

Није до краја јасно шта је циљ оваквог расплета, односно новог заплета, сада када пет слика треба да буде враћено. Такође у каквој су вези досадашњих пет дела, са додатом сликом, која је такође из колекције Народног музеја, а која је требало да буде „враћена” у двор. Понуђени одговор је, да се одложи у недоглед враћање пет слика. Уколико не пристане на овакву погодбу, кривац за „шумове на везама”, како министар описује овај случај, требало би да буде музеј, а не као до сада Караћорђевићи који су одбили да врате вредности над којима немају баш никакве ингеренције.

Њих две, принцеза и њена ћерка једноставно не дају слике. Оне хоће имовину, а не да нешто дају. Сматрају да све њима припада и зато су осмислиле шесту слику коју треба сад музеј њима да врати – наводи за „Блиц” извор са Двора. Наш саговорник додаје да су Караћорђевићи панично тражили нешто чиме би уценили и одложили процес враћања и оптужили друге.

Нађена је, колико ми је познато, слика Стеве Тодоровића. Караћорђевићи су је затекли када су се вратили у земљу. Слика је потом, знам поуздано, 2002. враћена музеју – наводи извор „Блица”.

У наставку текста наведено је и следеће: „Извор „Блица” из Министарства културе наводи да ни у тој институцији „никоме ништа јасно није”.

Ни како комисија која треба да врати дела европске државне колекције, треба сада одједном да одлучује и о слици српског уметника – наводи саговорник из министарства.

На основу свега цитираног намеће се питање да ли је новинарка поступала са дужном пажњом и да ли је, пре доношења коначног закључка, консултовала још неки извор сем анонимних извора из Двора и Министарства културе и информисања. Да ли је било начина да се сазна и мишљење доносиоца одлуке или чак изврши увид у саму одлуку о формирању Комисије и утврди тачно њен мандат?

У наставку текста новинарка је верно пренела делове из гостовања министра Владана Вукосављевића у емисији „Јутро”, на Првој телевизији, 6. децембра 2019. године, коју вам достављамо у прилогу дописа. Ако је новинарка имала неке дилеме које је у тексту изнела, а које се тичу рада Комисије, информације о „фамозној шестој слици”, о статусу министра у Крунском савету могла је чути у поменутој емисији и то пренети као што је пренела одговоре на нека друга питања која никада нису ни била спорна (видео снимак дела емисије доступан на интернет адреси https://www.b92.net/kultura/vesti.php?yyyy=2019&mm=12&dd=06&nav_category=1864&nav_id=1627274).

Може се констатовати да је у дневним новинама „Блиц” изнета непотпуна информација и изречена неоснована оптужба. Новинарка је нетачно, необјективно и непотпуно известила о догађајима од интереса за јавност, непоштујући право јавности да сазна истину и тиме прекршила основне стандарде новинарске професије. Новинарка је занемарила своју обавезу да изнесе све чињенице на основу којих је донела свој вредносни суд и остави могућност читаоцима да, о теми о којој је писано, могу формирати сопствено мишљење на основу свих релевантних чињеница.

Коришћење медија за изношење нетачних информација довело је до обмањивања грађана.

Објављивањем наведеног текста прекршено је више одредаба Кодекса новинара Србије:

1. У делу I Истинитост извештавања

- Тачка 1. Обавеза је новинара да тачно, објективно, потпуно и благовремено извести о догађајима од интереса за јавност, поштујући право јавности да сазна истину и држећи се основних стандарда новинарске професије.

Нетачна је информација да актуелни министар Владан Вукосављевић одуговлачи посао повраћаја државне имовине и избегава прецизне одговоре о стању скупочених уметнина које породица Карађорђевић покушава да присвоји, као и информација да супруга престолонаследника Катарина и њена ћерка из првог брака Алисон, у договору са министром Вукосављевићем убацују шесту слику у причу.

Тачно је да Министарство културе и информисања формирало две радне групе које су имале обавезу да изврше поверене задатке као и Комисију која је требало да посредује у примопредаји пет слика Народном музеју..

- Тачка 2. Право је медија да имају различите уређивачке концепције, али је обавеза новинара и уредника да праве јасну разлику између чињеница које преносе, коментара, претпоставки и нагађања.

У наведеним чланцима нису у корелацији изнете чињенице и изведени закључци, и стиче се утисак да се читаоцима унапред сугерише мишљење да је целокупно дешавање око враћања слика у вези са чланством министра Вукосављевића у Крунском савету, с

обзиром да је једна од странака у поступку Њ.К.В. престолонаследник Александар Карађорђевић.

-Тачка 4. Новинар је дужан, када је то неопходно, да консултује што више извора и да им омогући да изнесу свој став.

У наведеним текстовима као и изводима из одговора на постављена питања неспорно је да је у већини случајева новинарка верно пренела достављене одговоре али остаје дилема из којих разлога неке одговоре није спомињала у својим текстовима. Није јасан критеријум одабира да се одговори на нека питања не наведу из чега следи да информисање грађана, када је након постављених питања одговор био „ништа”, не може да буде задовољавајуће. Такође није јасан критеријум по којем се из одговора које је министар Вукосављевић дао у емисији Јутро не цитирају они одговори за које је „наводно” новинарка била ускраћена у неком претходном периоду.

Из текстова се може у више наврата недвосмислено утврдити да је по неким питањима консултован само један извор који је, намерно или случајно, увек био критички окренут ка свим напорима Министарства да реши овај проблем. Ово не би било упитно да је исти утисак био исказан у више извора информација али сматрамо да је ослањање само на један извор информација недовољан да би читаоци донели правилан закључак.

2. У делу V Новинарска пажња

-Тачка 1. Новинар је дужан да приступа послу са дужном професионалном пажњом.

Сматрамо да новинарка није поступила са дужном новинарском пажњом јер ни у једном поменутом тексту, као ни у другим текстовима који се баве поступком враћања пет слика Народном музеју није консултован Народни музеј који се појављује као неко ко је активно легитимисан да потражује повраћај слика.

-Тачка 3. Прећуткивање чињеница које могу да утичу на став јавности о неком догађају једнако је њиховом намерном искривљавању или изношењу лажи.

Новинарка је само делимично свој посао обавила са дужном новинарском пажњом.

У тексту је искоришћен само део одговора који је Министарство упутило на постављена питања. У прилогу дописа достављамо и преписку коју је новинарка имала са прес службом из које се може видети да је размену мишљења о појединим питањима (конкретно питање које се односи на то одакле слика вишка) искористила као легитимно питање упућено Министарству (прилог 6). Сигурни смо да новинарка јако добро зна да прес служба није овлашћена да одговара на постављена питања из делатности министарства, већ да се о одговорима мора консултовати са руководиоцима сектора у чијој се надлежности налази област на коју се питање односи.

3. У делу VI Однос према изворима информација

- Тачка 8. Новинар не сме међу људе уносити неоправдан страх нити уливати лажне наде.

Пажљивим читањем текста читалац може лако стећи утисак да државни органи не раде свој посао у складу са законима из своје надлежности као и да министар, као руководиоца органа државне управе и члан Владе, злоупотребљава свој положај на начин да неко друго лице стекне недозвољену имовинску корист на штету имовине Републике Србије.

Због угрожавања објективног и професионалног информисања, ширењем непотпуних информација, изношења неоснованих оптужби и узнемиравања јавности, предлажемо да Комисија за жалбе Савета за штампу изрекне јавну опомену новинару, уреднику и одговорним лицима у дневним новинама „Блиц“, због кршења одредаба Кодекса новинара Србије.

У прилогу вам достављамо копије текстова објављених у дневним новинама „Блиц“ од 29. новембра и 8. децембра 2019. године, сва питања и одговоре који су достављани новинарки дневних новина „Блиц“ као и преписку преко апликације Viber.

В.Д. ПОМОЋНИКА МИНИСТРА

Славица Трифуновић